

Weiger vijanden te zijn

Theo Brand is woordvoerder van De Linker Wang, de religiewerkgroep van GroenLinks.

Waar blijf je als er geen hoop meer is?

De landkwestie in Palestina lijkt soms onoplosbaar. Zowel Israël als de Palestijnen willen veilig wonen in wat ze als hun land beschouwen. En bij beide volken is er wantrouwen en zelfs haat. Maar toch moet er hoop op vrede blijven, met ruimte en recht voor beide volken.

Rabbin Awraham Soetendorp hield jaren geleden een lezing waarvan ik een journalistiek verslag schreef. 'Het gaat om veiligheid en niet om heiligheid. Heiligheid is niet alleen verbonden met het land Juda, maar met heel de wereld,' stelde hij. Daarmee gaf de rabbijn aan niet in religieuze claims te geloven en universele mensenrechten centraal te stellen. Tegelijk gaat het hem om begrip voor zijn volk.

'Het volk Israël heeft gezworven maar altijd zijn verlangen behouden. Joden in den vreemde, in de verstrooiing, zijn door de eeuwen heen begraven met zand uit Israël. Het politieke Zionisme uit de negentiende eeuw, van Theodor Herzl en anderen, kwam niet uit de lucht vallen. Het was de vertolking van een eeuwenoud verlangen.'

Soetendorp vroeg zich hardop af: 'Waarom was het nodig in 1948 een joodse staat op te richten?'. En hij riep het beeld op van de verschrikkingen tegen joden die van 1933 tot 1945 in Europa plaatsvonden. 'Met mijn ouders woonde ik vanaf 1948 in Israël. Die eerste jaren was er oorlog. Maar bij een luchtalarm bleef mijn moeder, ogenschijnlijk kalm, op de bank liggen. Ze zei: 'Nee, hier ga ik niet een kelder in. Hier zijn we thuis, dit is ons huis'. En Soetendorp vervolgde, zichtbaar geraakt: 'Ja, dát is voor mij Israël.' Het joodse volk heeft na eeuwenlange verstrooiing en vervolging een 'nationaal tehuis' gekregen dankzij de Britten die de baas waren in Palestina. In de beleving van de Zionisten moesten slechts wat Arabieren worden verplaatst. In werkelijkheid ging het om een etnische zuivering: ruim 700.000 Palestijnen werden van huis en haard verdreven, waarbij ook doden vielen. Van deze Palestijnen woont een deel tot op de dag van vandaag in vluchtelingenkampen, in de hoop ooit terug te kunnen keren. Dit besef dringt langzaam door in Israël, onder meer vanwege

Zochrot, een joodse organisatie die zeer kritisch kijkt naar het ontstaan van de staat Israël. Palestijnen noemen die gebeurtenissen Nakba ('de ramp'). Zochrot wil de herinnering eraan levend houden: 'Als je niet begrijpt dat de huidige situatie een direct gevolg is van de Nakba, kan er nooit een oplossing komen.'

Ook in joods Nederland klinken de laatste twintig jaar meer kritische stemmen zoals die van Jaap Hamburger. Hij is voorzitter van 'Een Ander Joods Geluid' en vindt dat Israël de bezette gebieden moet verlaten en teruggeven aan de Palestijnen waarna zij hun eigen staat kunnen inrichten. Hij zegt: 'De Palestijnen hebben nu wel lang genoeg gewacht. Het is hen verschillende keren in het vooruitzicht gesteld en iedere keer stonden ze met lege handen.'

Uithouden

Onlangs ontmoette ik Nabil Sahhar, een Palestijnse Nederlander. Hij was te gast in mijn kerk in Zwolle. Als jongen van tien woonde hij nog in Palestina en moest vluchten tijdens de zesdaagse oorlog. 'Ik was bang, ik zag de angst van mijn ouders. Ik wist niet wat er gebeurde. Een paar dagen bivakkeerden we in een semi-kelderverdieping in ons eigen huis, daarna zijn we gevlucht naar een andere plek.'

Zijn verhaal is veel langer en wordt binnenkort gepubliceerd in magazine *De Linker Wang*. 'In onze taal is het woord *'samed'* heel belangrijk,' zegt hij. 'Het betekent: het uithouden, op je plek blijven, ondanks druk van buiten. Niemand kan dat woord beter begrijpen dan het Joodse volk: men wilde dat volk uitroeien maar het heeft de hele wereld laten zien dat je een volk niet kunt uitroeien. Ze vergeten dat dit nu ook geldt voor de Palestijnen.'

Nabil Sahhar is christen. Geen wonder, want een deel van het Palestijnse volk bestaat uit christenen. De Wereldraad van Kerken ontving in juni 2017 een brandbrief van de Nationale Raad van Christelijke Organisaties in Palestina. 'Wij zijn verontrust door het feit dat staten en kerken zich verhouden tot Israël alsof de situatie normaal is, en daarmee de werkelijkheid van bezetting, discriminatie en de dagelijkse dood in het land negeert. Net zoals de kerken zich verenigd hebben om apartheid in Zuid-Afrika te beëindigen, en waarbij de Wereldraad een moedige cruciale en profetische leiderschapsrol speelde, verwachten we dat u nu hetzelfde doet!'

In ons land vertolken onder meer 'Vrienden van Sabeel Nederland' en 'Vrienden van *Tent of Nations* Nederland' het geluid van Palestijnen. *Tent of Nations* is een educatieve boerderij met het vredesproject van de Palestijns-christelijke familie Nassar in Bethlehem.

Ondanks voortdurende dreiging van landonteigening door de Israëlische autoriteiten, zet de familie zich op geweldloze en creatieve manier in voor vrede. Inspirerend is hun motto: 'Wij weigeren om vijanden te zijn'. Dat is andere koek dan wat ik in Nederland vaak hoor: 'Besef je wel hoe diep de haat zit?'

Beide uitspraken zijn waar natuurlijk. Maar laat hoop op vrede toch de lokroep zijn, met ruimte en recht voor beide volken. Hoe kan het anders Pasen worden?

Noord Koreaanse Skier